[א]כיון שפירש טליתו עליה שוב אין רשאי למוכרה דברי ר"ע [ב]ר"א אומר בבגדו בה כיון שבגד בה שוב אין רשאי למוכרה במאי קמיפלגי [ג]ר"א סבר יש אם למסורת ור"ע סבר יש אם למקרא ור"ש סבר יש אם למקרא ולמסורת: בעי רבה בר אבוה יעוד נישואין עושה או אירוסין עושה [ד]נפקא מינה ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה מאי תא שמע בבגדו בה כיון שפירש טליתו עליה שוב אינו רשאי למוכרה זבוני הוא דלא מזבין לה הא יעודי מייעד לה ואי אמרת נישואין עושה [א]כיון דנישאת שוב אין לאביה רשות בה[ה] אלא לאו שמע מינה [ב]אירוסין עושה אמר רב נחמן בר יצחק הכא בקידושין דעלמא קאי וה"ק כיון שמסרה אביה למי שנתחייב בשארה כסותה ועונתה שוב אין יכול למוכרה ת"ש [ו][ג]אין מוכרה לקרובים משום רבי [ז]אליעזר אמרו מוכרה לקרובים [ד]ושוין שמוכרה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט האי אלמנה היכי דמי אילימא דקדיש נפשה אלמנה קרי לה ואלא דקדשה אביה מי מצי מזבין לה והא אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות ואמר [ח]רב עמרם הכא בקדושי יעוד ואליבא דרבי יוסי ברבי יהודה דאמר[ט] מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו ואי אמרת נישואין עושה כיון שנישאת שוב אין לאביה רשות בה ואלא מאי אירוסין עושה ושוין שמוכרה הא אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות[י] אלא מאי אית לך למימר שאני אירוסין דידה מאירוסין דאביה אפילו תימא נישואין עושה שאני נישואין דידה מנישואין דאביה האי מאי בשלמא אירוסין מאירוסין שאני אלא נישואין מנישואין מי

כיון שפירש טליתו עליה. דעל כרחך מיבעי ליה לאוקמי יש אם למקרא כר"ע כדאמרינן בסנהדרין בפ"ק[י] ויש אם למסורת כר"א כדדייקי' בבכורות[ל] דרמינן מהא פלוגתא על מילתא אחריתי דאמרינן התם לר"א יש אם למקרא ורמינן עלה מהא דיש אם למסורת ס"ל בפ' כל פסולי המוקדשין. ובמכילתא[מ] גרסינן שפירש טליתו עליה בדברי ר"ע ודר"א ליתא התם: **לעם נכרי** דהיינו לשפחות לא ימשול האב מאחר שפירש טליתו אדון עליה לשם יעוד אם גירשה בגט וחזרה אצל אביה אבל לא יעדה וחזרה אצל אב חוזר ומוכרה כרבנן דאמרי לעיל לשפחות אחר אישות הוא דלא כי הכא דמכי יעדה הוה ליה לאישות אבל לשפחות אחר שפחות מצי מזבין ור"א אומר כיון שבגד בה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה לעם נכרי דהיינו שפחות אבל לשפחות אחר אישות קידושין מצי מזבין. ור"ש דריש להא כר"א כיון שבגד בה שוב לא ימכרנה ודריש ליה נמי כר"ע דכיון שפירש טליתו עליה לא ימכרנה להכי קאמר לא לשפחות אחר אישות ולא לשפחות אחר שפחות: **למסורת.** בבגדו כתיב ולא בביגדו אין הברת חירק בלא יו"ד ונקודה שתחת הבי"ת במקום יו"ד משתמשת אבל לפי מה שנכתב היה לו לקרות חטף קמץ בבגדו לשון בגידה כמו שאתה קורא בשמעו את דברי האלה (דברים כט): **יש אם למקרא.** בבגדו קרינן כמו ותתפשהו בבגדו (בראשית לט): **יש אם למקרא ולמסורת.** הילכך דריש תרוייהו. וא"ת הא דאמר בסנהדרין[נ] גבי בסכת בסכת בסוכות לר"ש יש אם למקרא התם ליכא למימר מקרא ומסורת דאי איתיה להאי ליתיה להאי אם שלשה דפנות הכשרת לא תדרש מקרא ואם תפסול לא תדרש מסורת אבל כאן יש לקיים שניהם: **יעוד.** אמר לאמתו העבריה הרי את יעודה לי בכסף מקנתיך: **הא יעודי מייעד.** כלומר לקידושין שלא לשם שפחות מוכרה: **אין לאביה רשות בה.** כדאשכחן לענין נדרים דאפקה קרא מרשותיה ונדר אלמנה וגרושה וגו'[ס] ולענין ירושה וירש אותה[ע] מכאן שהבעל יורש את אשתו[פ]: **הכא.** דקתני פירש טליתו לאו בייעוד קאי אלא בקידושי קטנה בעלמא שלא נמכרה: **כיון שמסרה למי שנתחייב בה כו'.** כלומר שקידשה לאישות: **אין מוכרה.** האב לבתו לקרובים שהיא אסורה עליהם לייעד דבעינן אשר לא יעדה (שמות כא[צ]): **מוכרה לקרובים.** ולא בעינן יעוד והיכא דאיתיה אמר קרא דתפיס: **ושוין שמוכרה.** כשהיא אלמנה לכ"ג וקידושין תופסין לו בה דקידושין תופסין בחייבי לאוין כדלקמן בפ"ג (דף סח.): **אי דקדיש נפשה.** שלא ע"י אביה ונתארמלה הימנו: **אלמנה קרי לה.** בתמיה וכי יש במעשה קטנה כלום: **ואמר רב עמרם** גרסינן: **הכא.** שנתארמלה מקידושי יעוד והאי דהדר מצי לזבונה ולא קרי ליה לשפחות אחר אישות אליבא דר' יוסי בר' יהודה היא דאמר לקמן (דף יט.) מעות הראשונות של מקנתה לאו לקידושין ניתנו וכי מייעד לה בעבדות שיש לו עליה מייעד לה ואין קידושין אלו ע"י האב וגזירת הכתוב היא שיהיו קידושין הילכך הדר מצי לזבונה: **הא אין אדם מוכר וכו'.** ואפי' אחר אירוסין: **שאני אירוסין דידה.** דכיון דהוא לא קידשה יכול למוכרה: **בשלמא אירוסין מאירוסין שאני.** דאיכא למימר האב קפיד קרא דלא לזבנה בתר דקידשה וכיון דהני קידושין לאו איהו עביד ניתן לו רשות למוכרה: [ק] **אלא נישואין** מי

כיון שפירש טליתו. פי' בקונטרס בדר"ע גרס כיון שפירש טליתו דע"כ מיבעי ליה לאוקמי יש אם למקרא[י] [א] כדאמרינן פ"ק דסנהדרין (דף ד.) ויש אם למסורת כר"א כדדרשינן בבכורות (דף לד.) דרמינן מהאי פלוגתא על מילתא אחריתי דאמר התם לר"א יש אם למקרא ורמינן עלה מהא דיש אם למסורת ס"ל וה"פ ור"ע סבר כיון שפירש טליתו עליה לשם יעוד אם גירשה בגט וחזרה אצל אביה אינו יכול למוכרה דאין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות דסבר יש אם למקרא כלומר בבגדו קרינן ביה שהוא לשון בגד דאי לשון בגידה איבעי ליה למימר בבגדו כמו בשמעו (דברים כט) ואע"ג דבעלמא קרינן בפגעו (במדבר לה) התם ליכא למיטעי אבל הכא איכא למיטעי: [פ] **רבי אליעזר סבר יש אם למסורת.** ומדלא כתב בביגדו ביו"ד משמע היינו לשון בגידה[ב] דאי לשון בגד הוה ליה למיכתב ביו"ד ואע"ג דכתיב (בראשית לט) ותתפשהו בבגדו בלא יו"ד[ג] היינו משום דליכא למיטעי וקשה היכי דייק שהמסורת לשון בגידה מדלא כתיב בביגדו ביו"ד דאדרבה נידוק שהוא לשון פריסת טלית מדלא כתב בבוגדו בוי"ו ועוד דאין רגילות למיכתב לא יו"ד ולא וי"ו בתוך אותיות הפעולה ונראה לפרש שהמקרא ודאי משמע לשון פריסת טלית כמו ותתפשהו בבגדו דאי לשון בגידה היה ראוי לקרות בבגדו[ד] אבל המסורת הוא לשון בגידה דאי לשון פריסת טלית היה לו לכתוב בבגדו עליה ולא בבגדו בה[ה] ומיהו קשה לר"ת דאין דרך הגמרא להקדים דברי ר"ע לדברי ר"א שהיה רבו[צ] לכך נראה לר"ת דגרסי' כיון שפירש טליתו עליה דברי ר"א ור"ע אומר כיון שבגד בה וניחא השתא שדברי ר"א קודמין לדברי ר"ע שהיה תלמידו וה"פ ר"א סבר יש אם למסורת ומסורת הוי לשון בגד דהיינו פריסת טלית מדלא כתיב בבוגדו בוי"ו או בביגדו ביו"ד אע"ג דבשמעו לא כתב בוי"ו היינו משום דליכא למיטעי ור"ע סבר יש אם למקרא היינו לשון בגידה דאי לשון בגד (א) הל"ל בבגדו[ו] דמבגד יאמר בגדו כמו מנגד נגדו ומחלב חלבו ואע"ג דקרינן ותתפשהו בבגדו ולא בבגדו התם ליכא למיטעי וי"מ בהאי דכתיב אשר לא יעדה וקרינן לו בוי"ו[ז] ר"ע סבר יש אם למקרא דהיינו לו בוי"ו והשתא מגלה על בבגדו שהוא לשון בגד פריסת טלית ר"א סבר יש אם למסורת וכתיב לא באל"ף והשתא מגלה על בבגדו שהוא לשון בגידה[ח]: **זבוני הוא דלא מזבין לה הא יעודי מייעד לה.** לאו דוקא יעודי מייעד אלא ר"ל קדושי מקדש לה דאי לא היה יכול לקדשה אמאי קאמר שוב אינו רשאי למוכרה פשיטא אפי' לקדשה אינו יכול כ"ש למוכרה ויש מיישבין הגירסא זבוני הוא דלא מזבין לה הא לשאר מילי מצי עביד וקא מתמה גמרא הא יעודי מייעד לה כלומר היכי אמרינן דשאר מילי מצי עביד והא כבר יעודי מייעד לה ואי אמרת נישואין עושה אין לאביה רשות בה ודוחק: **בשלמא** אירוסין מאירוסין שאני. פי' שאני אירוסין דידה דכיון דהוא לא קדשה יכול למוכרה אלא נישואין מנישואין מי שאני פי' הקונטרס כיון דמדאורייתא[ג] נפקא מרשותיה לגמרי וקשה והא אירוסין נמי הוו דאורייתא כדילפינן לעיל[ד] מכי יקח וכ"ת דמ"מ יש לחלק בין אירוסין לנישואין משום דבנישואין נפקא מרשותיה לגמרי כדפי' הקונטרס הא ליתא דהא קטנה אי מסרה נפשה לחופה ה"נ דנפקא מרשותיה דאב פשיטא דלא לכך יש ליישב פי' הקונטרס הכי בשלמא אירוסין מאירוסין שאני דאכתי ברשותיה דאב היא לכל מילי ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה עם בעלה חוץ ממכירה שאינו רשאי למוכרה אחר שקבל כסף קדושיה א"כ הא מילתא הוי חדוש ואיכא למימר אין לך (א) בה אלא חדושו ואיכא לאוקמי האי חדוש באירוסין דידיה פירוש כשקיבל אביה קידושין[ט] אבל נישואין גמורין דמפקי לה לגמרי מרשותיה דאב א"כ אין לחלק בין נישואין דידה לנישואין דידיה ובנישואין דידה נמי לא מצי מזבין לה אבל קטנה דממסרה נפשה לחופה לא אשכחן דנפקא מרשותיה דאב בהכי:

במאי

עין משפט נר מצוה

קפ א מיי' פ"ג מהלכות אישות הלכה יב סמג עשין מח טור ש"ע אה"ע סימן לז סעיף ג וסימן נה סעיף ז:

קפא ב מיי' פ"ד מהל' עבדים הלכה ט:

קפב ג מיי' שם הל' יא:

קפג ד מיי' שם הל' יב:

מוסף רש"י

כיון שפירש טליתו עליה. שיעדה אדון לאמה העבריה ונשאה ופירש כנפיו עליה, שוב אין האב רשאי למוכרה אפילו גירשה אדון, דאין אדם מוכר בתו לשפחות אחר אישות (בכורות לד.). כיון שבגד בה. אביה שמכרה לשפחות, שוב אין רשאי למוכרה. דאין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר שפחות, אבל לאחר אישות מצי לזבונה (שם). ר"א סבר יש אם למסורת. כמה שכתב משה ומסר בספר תורה לישראל, היא האם והעיקר, ולא כמו שהוא נקרא (סוכה ו:). כמה שנמסרה כתב של תיבה למשה אנו צריכין לדורשה ולא לפי המקרא (מכות ז:). שנמסרה כתיבתו לכתבו חסירה (סנהדרין ד.). בבגדו בה כתיב בלא יו"ד, וזהו לשון בגידה, כשאר תיבות הכתובות בלא יו"ד שאתה קוראן חטף קמץ, כמו כשמעו (בכורות לד.). ור"ע סבר יש אם למקרא. בתר קרייה אזלינן דהיא עיקר (סנהדרין ד.). בבגדו קרינא (בכורות לד.). אין מוכרה. לבתו, לקרובים. שאין להם קידושין בה דבעינן ראויה לייעוד (לקמן מד:). אין אביה רשאי למוכרה לקרובים שהיא אסורה להם משום ערוה לפי שאין אני מקיים בה אשר לא יעדה (לעיל יב.). מוכרה לקרובים. כדילפינן (לקמן יט:) בתו לאמה פעמים שאינה נמכרת אלא לאמהות (לקמן מד:). ושוין שמוכרה אלמנה כו'. הואיל ויש לו בה קידושין אע"פ שהן בעבירה דקידושין תופסין בחייבי לאוין (לקמן מה.). ואלא דקדשה אביה. לאותו שנתאלמנה הימנו לפני מכירה זו (שם). בקדושי יעוד. שנתאלמנה מקידושי יעוד, ואם תאמר הלא ע"י אביה באו לה והוה ליה מוכר לאישות ושוב אינו מוכרה לשפחות, הא מתני' אליבא דר' יוסי דאמר מעות הראשונות שמקבל על המכירה לאו לקידושין ניתנו אלא לשפחות, ויעוד שתופס בה מחמת שפוחת פרוטות פעולה שיש לו עליה הוא בא ולא על ידי אביה באו לה דלהוי הך מכירה בתרייתא שפחות בתר אישות (שם). לשפחות אחר אישות. קיבל קידושין וחזרה אליו שנתארמלה אין חוזר ומוכרה לשפחות (לעיל ע"א).

מסורת הש"ס

א) בכורות לד. מכילתא פ' משפטים פרשה ג, ב) [בדפו"ר: רבי אליעזר. וכן מוכח מבכורות], ג) סנהדרין ד. סוכה ו: פסחים פו: בכורות לד. כריתות יז: מכות ז:, ד) [בכת"י נוסף: למאי], ה) [כתובות מג ע"ב. (רש"ש)], ו) לקמן כ. מד:, ז) [צ"ל אלעזר. (מהרש"א, ע"ש)], ח) [לקמן מה.], ט) [לקמן יט ע"א], י) [לעיל עמוד א'], כ) [ד ע"א], ל) [לד ע"א], מ) [דמשפטים פיסקא מה], נ) [ד. ובסוכה ו:], ס) [במדבר ל, י], ע) [שם כז, יא], פ) [ב"ב קיא ע"ב, ע"ש], צ) [לעיל יב ע"א, וע"ש רש"י ד"ה דומיא], ק) [בס"א הוא דיבור אחד עם הקודם ונוסף: כיון דמעלי' ניהו לא קפיד קרא מכח מי הם באים דבין כך ובין כך נישואין מוציאין מרשותו ולפנינו כרש"ל], ר) [יש להוסיף: כר"ע, וכ"ה ברש"י. ר"ש מדעסויא], ש) ור"א הד"א. רש"ל, ת) [עי' ב"מ נט ע"ב. וע"ע תוס' ב"מ ד ע"ב סוד"ה אין נשבעין], א) [הוה לן למיקרי. ע"פ תוס' בבכורות לד.], ב) [וע"ע תוס' בכורות לד. ד"ה ורמינהו], ג) [כצ"ל דמדאורייתא ניניהו], ד) [ד ע"ב],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה בשלמא וכו' אין לך בו אלא חדושו:

מוסף תוספות

א. כלומר בבגדו קרינן ביה בחיריק. ריטב"א. ב. מדכתיב בגד בוגדים בגדו. שם. ג. [והוא] מלשון בגד ומלבוש. שם. ד. חטף קמץ. תוס' הרא"ש. ה. בבגדו בה משמע שהוא בוגד בה. תוס' הרא"ש. ו. בסגול. תוס' רשב"י. ז. פירשו דהכא לאו מקרא ומסורת דבגדו דרשינן אלא מדכתיב אשר לא יעדה באלף וקרינן ליה לו בוא"ו. ריטב"א. ח. דכל חד מהני תנאי בעי למדרש סופיה דכתיב בבגדו לפום סבריה דדריש מלא יעדה כי היכי דלא תקשו ליה סופיה דקרא. שם. וע"ש שמפרש יותר. ט. אבל נתקדשה היא אוקמא אדינא שהיא ברשות אביה. ריטב"א.